

Gresolet (Saldes)

El Santuari

El Santuari de Gresolet està situat a 1.360 m. d'altitud, envoltat d'esquerp i altiu muntanyam. La data més reculada d'aquesta vall és de l'any 1165. Aquesta data és la de l'escriptura de propietat de la família Còdol de Bagà, com a successora directa dels senyors de Faia (1).

L'església de Santa Maria de Gresolet és documentada des del s. XIII, quan era possessió dels barons de Pinós. Originàriament era una casa de donats, fundada per Guillem, vescomte de Cardona, en aquest mateix segle. El 1312 fou declarada parroquial, i ja en aquesta època hi havia capellà custodi.

L'edifici actual és de finals del s. XVII i el retaule -destruït el 1936- de principis del s. XVIII. La imatge de la MaredeDéu, segurament, és de finals del s. XIII.

El 1887-89 es va fer l'última restauració general del Santuari a càrrec de Joan Ros Santmiquel. Es restaura el retaule, es decoren les parets, volta i cambril, a càrrec del pintor i decorador de Berga, Joan Fígols.

Mn. Josep Ma. Montanyà, rector de Saldes, abans i després de la Guerra Civil, explica com varen salvar la imatge de la destrucció:

«L'hem poguda salvar i, salvada la Verge, podem ben dir que ho hem salvat tot.»

El 22 de juliol de 1936, per tal d'evitar tota sospita i les conseqüents i perilloses recerques, es va substituir la sagrada imatge per una Verge antiga que hi havia a la mateixa sagristia de Gresolet. Als primers temps de la persecució el preciós tresor fou amagat dintre d'un buc d'abelles, col·locat entre molts d'altres. Allà es conservà magníficament bé. Al cobert de cap casa era molt perillós d'amagar-la-hi, com tampoc no podia amagar-se en cap cni amagatall que no hi habitessin els desertors i fugitius.



Santuari de Gresolet i vessants septentrionals del Pedraforca. Ja fa molts anys que el santuari no té capellà custodi. El dia 8 de setembre és la gala, i també el dia que es reuneixen, al redós del santuari, els ramats que baixen de les muntanyes.

I. CANALS.



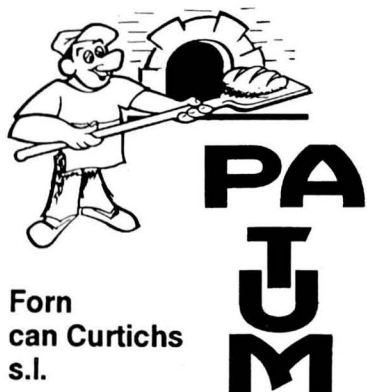
Cova de la troballa de Marededéu, prop del santuari.
La llegenda és semblant al de les Marededéus trobades.
ARXIU ÀMBIT.



Imatge de la Verge de Gresolet, abans de la restauració.
Encara que fos malmesa a causa de les humitats de
l'amagatall on fou guardada durant la Guerra Civil, el
cert és que ja pels anys 20 ja tenia aquest aspecte.
ARXIU ÀMBIT.



Aspecte de la imatge després de la restauració. En
blanc i negre, no podem endevinar els colors. Amb tot,
cal dir que fou una restauració arbitrària. Avui es
restauraria amb criteris ben diferents.
Foto de l'any 1981,
R. VILADÉS.



**Forn
can Curtichs
s.l.**

Pl. Viladomat, 22 - Tel. 821 04 37
Gran Via, 36 - Tel. 821 34 03
Pio Baroja, 18 - Tel. 821 15 33
08600 BERGA

Anselm Clavé, 11 - Tel. 823 05 80
08610 AVIÀ

Us desitja unes Bones Festes!

L'arna és una cosa sagrada, que tothom respecta en aquest país, i, per tant, un deso assegurat i lliure de tafaneries intempestives. Vingué, però, la reculada de l'Aragó del 38 i, alguns fugitius afamats, començaren a molestar els bucs dels voltants, en busca de la mel, ço que obligà a cercar un altre deso més segur per a la Sgda. Imatge. Prou se l'embolcallà amb mates com millor se sapigué, però els embolcalls s'empaparen d'humitat de tal manera que la Sgda. Imatge va perdent tota la bella i escaient decoració que l'enjoïava. En tal pèssim estat ha quedat que, tement una trencadissa, en lloc de portar-la en tabernacle en la solmne manifestació comarcal del 4 de juny de 1939, amb motiu de restituir-la al seu lloc d'honor, he optat per portar-la jo mateix a pes de braços i descalç, com tenia promès».

En aquesta solemne restitució de la imatge al santuari hi acudiren els pobles Saldes, Espà, Maçaners, Vallcebre, Gósol, Tuixent, Josa, Gisclareny, Sant Julià, Bagà, Guardiola i la Pobla de Lillet.

En una nota, afegeix que els seus col·laboradors en el salvament de la imatge foren l'ermità de Gresolet, Ramon Tor, Ramon Camps Soler i Josep Massanes (2).

El bosc

L'objecte d'aquest article no és el d'aprofundir en la història negra d'aquest bosc, sinó solament, donar unes dades d'interès, per situar-nos.

L'1 de febrer de 1843, la família Còdol va lliurar en emfiteusí el bosc de Gresolet, als capmasats de Saldes pel cens de 600 ll. c., fins que es va redimir aquest cens.

Els límits d'aquest bosc són: des del Colell fins al Coll del Pratllong; des de la Font de les Aixenes fins a Coll de Bauma; des de l'Estret de Lúria fins al torrent del Padellàs i al cap del Pedraforca.

El 6 de desembre de 1920 es van vendre aquest bosc al Sr. Olano, venda que fou impugnada, el 4 de desembre de 1924, per una part dels capmasats, ajudats per altres entitats, la més important de les quals va ser el Centre Excursionista de Catalunya. De moment, es va aturar, la venda.

Del 30 de desembre de 1941 fins el 1957 tornen a sorgir els plets. S'arriba a un acord que donava l'explotació del bosc al Sr. Olano, per vint anys, i podia treure'n 300.000 m³ de fusta tallada i desbrancada, molt més del que donava de si el bosc. Del 1943 al 1950 se'n van treure 24.491,84 m³.



Aspecte de l'arbreda del Coll de la Cabana, l'any 1921. I. CANALS.



Lluís Estasén ens parla dels avets de 20 i 30 m. Unamostra.

A partir del 1957 es va limitar la talla. Alguns trossos, però, encara són verges (3).

Aprofitem l'ocasió per mostrar-vos uns fragments dels molts escrits que es varen fer en lloança de la vall de Gresolet. Cèsar August Torras en feia una llarga descripció, l'any 1921. Transcrivim els trossos que fan referència en aquest bosc. Diu: «Des del coll de bauma -1550 m alt- al fons de la vall on s'hi troba el xic i modest Santuari, s'hi estén "una magnífica baga" de pins, alts i sapats, de fermes soques, amb estès brancatge que s'aplana, dret en amunt, horitzontalment, entrecreuant-se. Hi han exemplars verament notables. El terror està cobert de verda i atapeïda herba que rellú i contrasta amb la ferma negror dels pins... Un seguit de paisatges vigorosos, exuberants de vida i energia se frueixen a través de la buscúria... Segueix a el pinatar una fageda colossal, d'arbres majestuosos, verds i relluents. L'entonació canvia. Boixos d'alçària considerable creixen entre la espessegat del bosc» (4).

Lluís Estasén es queixava de la poca cura que tenen els homes de conservar els boscos. Vegem-ho: «...Aquests darrers anys la copdícia dels propietaris i veïns ha arrasat boscos que comprenien hores i hores d'extensió, i no sols han sacrificat arbres, sinó boixos i mates arrencats d'arrel. Una prova la tenim en la que un dia fou l'esplèndida baga que omplia els vessants de la dreta del riu Bastareny damunt de Bagà.

Entre els pocs boscos que ens queden, n'hi ha un que podem qualificar de me-



FOTO: LLESTASÉN.



Dos aspectes de les fagedes dels anys 20.

FOTOS: I. CANALS, J. ESTASÉN



ravella, mes sobre d'ell hi sura una menaça de mort. Em refereixo el bosc de Gresolet.

En un replec de muntanyes berguedanes, amagat entre timbes, hi ha un ample oasi de verdor... Quan l'excursionista deixa el Coll de Bauma i comença la baixada de la clotada, s'endinsa tot seguit en una bella pinosa. Els arbres s'enlairen ben alts i entrecreuant llur brancatge formen un atapeït dosser verd atrevesat sols que per algun que altre raig de sol... I en sortint d'uns grossos faigs se li presenta de sobte la vall en tota sa grandiositat... És una mica més lluny, el Collet de la Cabana, que el bosc comença amb una veritable magnificència; els pins avets s'enfilen rectes i alts i en tal abundor que mirant a través d'ells, no es veu més que una espessor de troncs perdent-se en la negror... A la Canal Llarga els avets hi són en gran abundor i dominen per complet, enlairant-se llurs centenaris troncs a 25 i 30 metres de terra... Per entre els clars es veuen en avall els prats envoltats de frondosos faig d'alegre fullatge...» (5).

Podríem continuar amb més descripcions. L'espai no ens ho permet. Només vull acabar amb una reflexió. Els nostres avis, es queixaven de la poca sensibilitat de l'home envers els boscos. Hem guanyat alguna cosa en vuitanta anys? Abans els destruïen per diners, i ara els deixarem cremar per negligència. Fins quan la natura resistirà els nostres maltractes? Un dia, dirà, prou! No m'agradaria ser profeta, però pel que sembla, aquest dia el tenim a les portes, si no canviem el nostre comportament envers el medi que ens envolta



NOTES

1. UN DEVOT. *Notes històriques sobre el poble de Saldes i el Santuari de Santa Maria de Gresolet*. Ed. Franciscana, Barcelona, 1926, pp. 30.
2. MONTANYÀ JOSEP M. *Memorandum* (Memòries inèdites de la Guerra Civil).
3. NOGUERA I CANAL, Josep. És qui m'ha facilitat les dades del bosc de Gresolet.
4. AUGUST TORRAS, Cèsar. *El bosc de Gresolet*, Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya, núm. 319, Imp. López Llausàs, Barcelona, 1921.
5. ESTASEN, Lluís. Els boscos de Gresolet en ob. cit. en la nota 3. Dos aspectes de les fagedes dels anys 20.